

PROFESORICA DR. NATAŠA GOLOB, ŠESTDESET LET

Otvoritev razstave »Srednjeveški rokopisi iz Žičke kartuzije 1160–1560«, novembra 2006, v družbi z dr. Valentinom Inzkom, dr. Barbaro Jaki in dr. Mihaelom Glavanom

»Ko bom velika, bom znala več in bolje. Ko bom velika, ne bom imela treme pred začetkom predavanj. Ko bom velika ...«, besede, ki sem jih v letih skupnega dela na oddelku za umetnostno zgodovino slišal tisočkrat in se jih spomnim še kot študent. Izrečene ob raznih prilikah, v različnih kontekstih. Včasih z globokim vzdihom, še večkrat v smehu. Njihov pomen je seveda odvisen od priložnosti, a prikrito sporočilo ostaja nespremenjeno: zavest o majhnosti. Majhnosti in omejenosti našega védenja, relativnosti naših dejanj in prizadevanj, krhkosti naših del in oddaljenosti ciljev, ki jih skušamo doseči. Obenem pa spoštovanje velikanov umetnostne zgodovine, ki so s svojo prodornostjo načrtali smernice razvoja stroke. Prav to je ena najdragocenejših izkušenj, ki nam jih je posredovala profesorica Nataša Golob in ki jih iz leta v leto poskuša vcepiti generacijam študentov. »Vrednost znanstvenih spoznanj je nekaj hudo relativnega«, smo nič kolikokrat slišali na predavanjih, »v hitrem razvoju stroke so vsak trenutek podvržena novim odkritjem in kritični presoji. Marsikatero znanje se čez leta ali desetletja izkaže za zmotno, vendar to ni razlog, da bi z omalovaževa-

njem gledali na delo starejših generacij«. Hkrati s spoštovanjem tradicije pa je tako *ex cathedra* kakor v prijateljskih pogovorih vedno znova z živo zavzetostjo zagovarjala drznost v postavljanju vprašanj in iskanju odgovorov, izvirnost in svobodo misli. Prizadevala si je spodbuditi hote nje po znanju in zanetiti tisto, kar žene njo samo – ljubezen do umetnosti in umetnostne zgodovine. Vse to že v prvem semestru svojega dela s študenti, leta 1986, ko se je zaposlila na Oddelku za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Nataša Golob je študirala umetnostno zgodovino na ljubljanski Filozofski fakulteti, doktorirala leta 1986 z disertacijo *Poslikani leseni stropovi na Slovenskem do začetka 18. stoletja*, bila leto pozneje izvoljena v naziv docentke za področje obče umetnostne zgodovine, leta 1998 pa je postala redna profesorica. Njen prispevek k razvoju Oddelka za umetnostno zgodovino je vsestranski. V letih 1996–2000 je bila predstojnica oddelka, v akademskem letu 1993–1994 prodekanja za študijske zadeve, od leta 1994 je njegova predstavica v senatu Filozofske fakultete. Leta 1996 je s pomočjo sodelavcev vzpostavila redno izobraževanje za srednješolske profesorje umetnostne zgodovine, leta 2005 stalno izobraževanje za osnovnošolske učitelje umetnostne zgodovine in istega leta tudi *Licenčni tečaj* za učitelje, ki želijo poučevati umetnostno zgodovino kot izbirni predmet v osnovnošolskih programih. S predmeti kot sta *Uvod v ikonografijo* in *Kodikologija* je uvedla nove študijske vsebine na oddelkih za umetnostno zgodovino in bibliotekarstvo Filozofske fakultete. Z izbranimi poglavji in seminarji sproti vključuje v pedagoško delo najnovejša spoznanja svojih raziskav s področja srednjeveške umetnosti, ikonografije in zlasti srednjeveškega knjižnega slikarstva.

V svojem raziskovalnem delu se je Nataša Golob tako doma kot v tujini uveljavila kot vrhunska poznavalka srednjeveških rokopisov. Številne objave pri tujih založbah in v uglednih svetovnih publikacijah govorijo zase: *Twelfth-century Cistercian manuscripts: the Sitticum collection* (London 1996), *Manuscripts and fragments: Slovenian territory in the Carolingian era (Hortus artium medievalium 2002)*, *The so-called "Kopitar's Bosniac Gospel" and its Carolingian model: Régionalisme et internationalisme (Problemes de paléographie et de codicologie du Moyen Âge, simpozij na Österreichische Akademie der Wissenschaften, Wien, 13.–17. 9. 2005, izid zbornika v letu 2007)*, *Anmerkungen zu den illuminierten mittelalterlichen Handschriften der Zentralbibliothek der*

Wiener Franziskanerprovinz in Graz (*Katalog der mittelalterlichen Handschriften bis zum Ende des 16. Jahrhunderts in der Zentralbibliothek der Wiener Franziskanerprovinz in Graz*, Wien 2006), Ungarn, Slovenien und Kroatien, (*Romanik*, Geschichte der Buchkultur, Bd. 4/2, Graz 2007). Udeležbe na znanstvenih simpozijih (Rim, Bruselj, Oxford, Zwettl, Jeruzalem, München, Spoleto, Pariz, Leeds, Harvard, Boston idr.), vabljeni predavanja na priznanih evropskih univerzah, dodelitev uglednih tujih štipendij (štipendija Univerze Yale za raziskovanje srednjeveških in renesančnih rokopisov) in imenovanje za zunanjega svetovalca odbora *Raziskovalnega centra za srednjeveško umetnost v New Yorku* (The International Center of Medieval Art) pričajo o njenem mednarodnem ugledu. Eno največjih priznanj je nedvomno izvolitev v predsedstvo *Mednarodnega komiteja za latinsko paleografijo* (Comité international de paléographie latine), krovne strokovne skupnosti raziskovalcev srednjeveških rokopisov.

Nataša Golob je v raziskovanju srednjeveških rokopisov odprla povsem nove horizonte, saj je uveljavila celosten pristop, ki se ne omejuje na umetnostnozgodovinski vidik, temveč vključuje kompleksno kodikološko analizo. Njene raziskave so dragocene tudi z zgodovinskega in kulturnozgodovinskega vidika, ker gre pri proučevanju rokopisov obenem za odkrivanje manj znanih platí duhovne in intelektualne zgodovine naših krajev. Med najodmevnejše dosežke na področju raziskovanja srednjeveških rokopisov se uvrščata razstavi romanskih rokopisov iz Stične leta 1994 in srednjeveških rokopisov iz Žičke kartuzije leta 2006 (oboje v Narodni galeriji v Ljubljani). Razstavi sta opazno spremenili odnos umetnostnozgodovinske stroke do predstavljene problematike, poželi priznanje v mednarodnih strokovnih krogih in vzbudili velik interes širše javnosti. Vredno je poudariti, da Nataša Golob svoja raziskovalna spoznanja na različne načine (oddaje na radiu in televiziji, javna predavanja, poljudnoznanstvena dela in knjige za otroke) zelo uspešno posreduje najširši javnosti, s čimer utira pomembno pot k popularizaciji znanosti in področja, s katerim se ukvarja.

Ob vsem navedenem velja opozoriti na pogosto premalo opaženo delo Nataše Golob na področju poučevanja umetnostne zgodovine v osnovnih in srednjih šolah. Celih deset let (1997–2006) je bila predsednica komisije za kurikularno prenovo srednješolskih programov umetnostne zgodovine in soustvarjalka učnih načrtov.

Z izjemno energijo in vztrajnostjo ji je uspelo vpeljati umetnostno zgodovino kot izbirni predmet tudi v osnovno šolo, pri čemer je sama pripravila kar tri osnovnošolske učbenike za poučevanje umetnostne zgodovine – *Kaj nam govorijo umetnine* (2005), *Življenje, upodobljeno v umetnosti* (2006), *Oblika in slog* (tik pred izidom) – in srednješolski učbenik *Umetnostna zgodovina* (2003). Številna predavanja, seminarji in delavnice, ki jih je v okviru Zavoda za šolstvo republike Slovenije pripravljala z občudovanja vrednim entuziazmom, so vidno prispevali h kvaliteti poučevanja umetnostne zgodovine v osnovnošolskih in srednješolskih programih. S svojim delom je mladim generacijam poskušala približati umetnost, privzgojiti spoštovanje do kulturne dediščine in vzbuditi zanimanje za umetnostno zgodovino. Uspeh ni izostal: umetnostna zgodovina je, kot kažejo rezultati vpisa na Filozofski fakulteti, eden najbolj zaželenih humanističnih študijev.

Kratek zapis o življenjski poti Nataše Golob se bere kot nize dosežkov (velikokrat bolj cenjenih v mednarodnih kot v domačih strokovnih krogih), ki pričajo o neverjetni energiji in volji do dela. Predvsem pa zelo neposredno govori o širokih horizontih duha, ki hoče in zmore združevati različna področja delovanja. To dokazujejo tudi novi projekti in načrti: zasnova *Zbirke faksimilnih listov srednjeveških rokopisov in fragmentov* s spremnimi študijami, priprava razprav in dokumentarnega gradiva za zbirko *Bibliotheca ecclesiastica Sloveniae*, sodelovanje v projektih *Vestigia* (evropski projekt digitalizacije in dokumentiranja rokopisov iz Vzhodne in Jugovzhodne Evrope, ki ga vodi Univerza v Gradcu) in *Euro-cart* (Evropske kartuzije), priprave na znanstveno srečanje raziskovalcev cistercijske knjižne in stavbne dediščine ter katalogizacija rokopisov iz slovenskih in avstrijskih provenienc v slovenskih in avstrijskih bibliotekah, ki poteka pod vodstvom Avstrijske akademije znanosti. Še bi lahko naštevali, saj izzivov ne manjka in vsak zaključen projekt odpira deset novih.

Veliko nalog torej, ki jo čakajo, še preden bo velika. »Kobom velika ...« Preproste in pomenljive besede obenem. Če jim znamo prisluhniti, lahko v njih razberemo tudi tisti bolj intimni del sporočila, zavedanje, da je načrtov veliko in da čas hitro mineva: »Ars longa, vita brevis.«

Tine Germ